

ก่อนปิดเล่ม

- พูดยาประชาชน -

ภาษาคนเป็นภาษาที่เราใช้สื่อสารกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสุข แต่มีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่เต็มไปด้วยความเครียด ความสับสน ความโกรธและความกลัว ทั้งนี้เนื่องมาจากคำพูดที่เป็นภาษาคนอีกเช่นกัน

ผู้เขียนรับราชการมาสิบกว่าปี ตลอดเวลาที่ผ่านไป ได้ยิน ได้ฟัง คำพูดต่างๆ มากมาย รวมทั้งคำพูดที่ตัวเองใช้ในการสื่อสารกับคนอื่นด้วย แรกๆ ก็ไม่มีคำพูดใดๆ สะกิดใจ สะกิดความรู้สึกเลย แต่เมื่อเวลาผ่านไป อายุมากขึ้น ความรู้สึกเปลี่ยนไป กลับดื่มด่ำกับภาษาพูดที่ได้ยินได้ฟังอย่างประหลาด เมื่อฟังแล้วก็พอแยกออกว่า มีคำใดบ้างที่พูดแล้วสร้างความแสบร้อน อึดอัดและชวนให้เครียด แต่ดูเหมือนว่าการพูดยาสื่อสารกันในปัจจุบัน หากคำที่ฟังแล้วร้อนหู ร้อนใจ ยากเติมก็อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาให้ดีๆ เห็นว่าคำพูดแต่ละคำมีอะไรให้ชวนคิด ชวนขำ และชวนติดตามไม่น้อยเลย ในสังคมที่ต้องพบปะพูดคุย สังคมที่อยู่คนเดียวไม่ได้ หลายท่านเคยอยู่ในวงสนทนาอยู่ร่วมในห้องประชุม และท่านเคยได้ยินได้ฟังคำพูดต่อไปนี้หรือไม่ หากเคย ท่านจะให้ความหมายของคำต่อไปนี้อย่างไร เหมือนกับที่ผู้เขียนหรือไม่

- ไม่มีวิสัยทัศน์** : คำนี้เป็นศัพท์สูงและใหม่ ส่อให้เห็นภูมิปัญญาของผู้พูดว่า ไม่ธรรมดา คนที่ถูกมองว่า ไม่มีวิสัยทัศน์ หมายถึง คนที่ไม่มองการณ์ไกล มองและคิดอะไรแคบๆ ง่าๆ ซึ่งจะจริงหรือไม่อย่างไร ผู้ฟังต้องใช้วิจารณญาณเอาเองว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นจริงดังที่เขากล่าวหาหรือไม่ แต่ที่แน่ๆ คำพูดคำนี้ ทำให้ผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวหาต้องใช้สติปัญญากันไม่น้อยเลย ที่สำคัญศัพท์คำนี้มีนิยามใช้กันในหมู่ นักวิชาการ และผู้บริหารระดับสูง
- พลเมืองชั้นสอง** : ศัพท์คำนี้ เป็นอีกคำที่เก๋มากในความรู้สึกของผู้เขียน เพราะผู้พูดรู้จักนำเอาคำศัพท์ทางสังคมศาสตร์มาใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเปรียบเทียบของผู้พูดได้เป็นอย่างดี พลเมืองชั้นสอง หมายถึง คนที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารหรือหัวหน้า และพยายามแสดงอาการต่อต้านให้หัวหน้าหรือผู้บริหารเกิดความรู้สึกอยู่ตลอดเวลา และแน่นอนพลเมืองชั้นสองเหล่านี้จะไม่ได้รับการทลียวแล และส่งเสริมจากหัวหน้าหรือผู้บริหารเลย
- หน้าไหว้หลังหลอก** : คนหน้าไหว้หลังหลอก คือ คนที่ต่อหน้าผู้อื่นแสดงกิริยา วาจา หรือท่าทางอีกอย่างหนึ่ง แต่พอลับหลังกลับแสดงกิริยา วาจา หรือท่าทางที่

ตรงกันข้าม บางครั้งทำให้ดูน่าเกลียด แต่พวกหน้าไหว้หลังหลอกแย้งว่า ที่ทำไปเพราะต้องการเอาตัวรอดเท่านั้น ไม่มีเจตนาอื่น ที่สำคัญที่ทำไป ก็เพราะไม่อยากเป็นพลเมืองชั้นสอง ก็น่าเห็นใจ

ใส่หน้ากาก : คนใส่หน้ากาก หมายถึง คนที่แสดงกิริยา วาจา หรือท่าทางไม่ตรงกับ ความรู้สึกจริงใจ ของตนเอง หลายคนซึ่งคนใส่หน้ากาก บอกว่าไม่จริงใจ แต่อีกหลายคนกลับชอบ และให้เหตุผลว่า "ใส่หน้ากากนี่ดีแล้ว ตัวจริง ร้ายกว่านี้อีก" ทำให้รู้สึกว่า ในบางครั้งการใส่หน้ากากก็เป็นสิ่งจำเป็น แต่ขอให้หน้ากากที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และมองโลกในแง่ดีนะ

หลอกตัวเอง : คนหลอกตัวเอง คือ คนที่คิดเข้าข้างตัวเองอยู่เสมอ ทั้งที่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงไม่ได้เป็นอย่างนั้น บางคนบอกว่าไม่แปลก เพราะหลอกตัวเองอยู่ บ่อยๆ เป็นความสุขส่วนตัวที่ได้หลอกตัวเอง ที่น่าแปลก ทำไมบางคน จึงหลอกตัวเองได้แนบเนียนและนานจัง

ฯลฯ

ต้องยอมรับความจริงว่า คำพูดบางคำ คนพูดพูดแล้วเสีย คนฟังฟังแล้วเครียด โกรธ และ กลายเป็นนิยายน้ำเน่าที่ไม่มีวันจบ แต่หากจะมองกันอย่างเข้าใจและเห็นใจแล้ว พบว่ามีบ่อยครั้ง เหมือนกันที่คนพูดพูดไปโดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่มีอะไรเคลือบแฝงในคำพูด เพียงแต่สถานการณ์มันพาไป แต่บ่อยครั้งอีกเหมือนกันพบว่า คนบางคนตั้งใจพูดเพื่อแสดงภูมิปัญญาที่ล้ำเหลือและเหนือชั้น ของตนเอง (ซึ่งบางครั้งก็รู้สึกเอาเองเหมือนกัน) แต่ที่น่ากลัวก็คือ "ฝากคนอื่นพูด" ซึ่งแน่นอน ผู้รับฝากย่อมทำหน้าที่อย่างดีที่สุดเสมอ รวมทั้ง (จำเป็น) ต้องมีการเพิ่มเติมบางอย่างลงไปบ้าง เพื่อเพิ่มรรถรสในการพูดและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (แฝง) ของผู้รับฝากเอง ที่สุดของที่สุดคือ พูดเพื่อความสะใจส่วนตัว ซึ่งก็ได้ผลจริงใจ เพราะได้สะใจกันทั่วหน้า แล้วความเครียดก็เข้ามา ครอบงำวงสนทนา หรือห้องประชุมสมใจคนพูดเลยก็เดี๋ยว แต่หากคนฟัง ฟังอย่างมีอารมณ์ขัน ความเครียด ความอึดอัด และความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นย่อมน้อยลง หรือไม่เลย

ผู้ที่ถูกฝากพร่ำสอนลูกหลานอยู่เสมอว่า จะพูดจะวาสิ่งใด ให้คิดถึงใจเขาใจเรา หากเราไม่ชอบ ฟังสิ่งใด คนอื่นเขาก็ไม่ชอบอย่างนั้นเหมือนกัน หากเราเป็น "ผู้พูด" ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง "ระวังคำพูด" แต่หากเป็น "ผู้ฟัง" ก็มีความจำเป็นเหมือนกันที่จะต้องรักษาความรู้สึกของตัวเอง เอาไว้ และแน่นอนเครื่องมือที่ดีที่สุด คือ การมีสติ และการให้อภัย รวมทั้งจำเป็นต้องละเอียด หรือไม่ใส่ใจเสียบ้างในบางเรื่อง ซึ่งหากทำได้ก็เท่ากับว่าช่วยยุติสงครามน้ำลายได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ภาษาไทยเป็นภาษาที่ละสลวย งดงาม มีคำพูดดี ๆ ที่ฟังแล้วรื่นหู อีกมากมาย เป็นหมื่นเป็นแสนคำ เช่น ขอโทษ เข้าใจ เห็นใจ จริงใจ หัวงโย และให้อภัย เป็นต้น คำพูดเหล่านี้ คนพูดพูดแล้วรู้สึกดี คนฟังฟังแล้วชื่นใจ ไม่เครียด แต่ทำไมเราจึงไม่ค่อยพูดกัน หรือเราลืม ความหมายของคำเหล่านี้ไปหมดแล้ว